

VOGELVALLEN MET WATER ALS LOKAAS

C. SWENNEN.

Voor het ringen van vliegvlugge vogels wordt de laatste tijd gezocht naar nieuwe vangmethoden. Koridon (1956 en 1958) beschreef reeds de vangst met behulp van visfuiken en netten, en De Wilde en Woldendorp (1958) die met de Japanse nylonnetten.

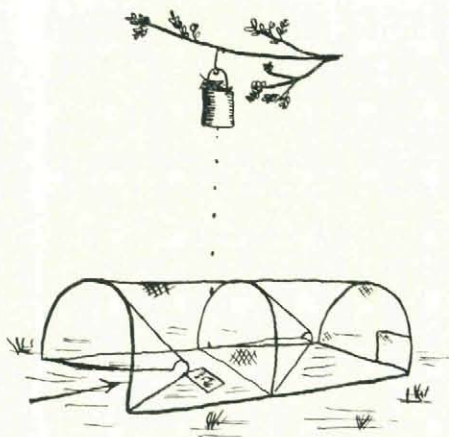

Fig. 1. Lange kooi met dubbele fuik.

De laatste twee jaar experimenteerden wij in de wetenschappelijke tuin in het Zuiderpark in Den Haag met enkele gazen vangkooien, die wij in Amerikaanse en Engelse ringliteratuur beschreven vonden. Er wordt daarbij gebruik gemaakt van de sterk lokkende werking, die druppelend water op kleine zangertjes uitoefent.

Wij vervaardigden van zg. dubbeltjes-gaas enkele vallen in een drietal typen: een lange kooi met een dubbele fuik, lengte 150, breedte 50 en hoogte 45 cm (fig. 1); een cilindervormige kooi, met een diameter van 100, een hoogte van 45 en een fuiklengte van 20 cm (fig. 2a); een cilindervormige kooi, met een diameter van

50 en een hoogte van 25 cm en een opening van 5 cm in het trechtervormige dak (fig. 2b).

Deze vallen worden van begin juli tot half september opgesteld op plekken, waar kleine zangertjes te verwachten zijn, tussen hoge Umbelliferen, onder lage dennen of langs een haag.

Een cementen waterbakje van ongeveer $17 \times 13 \times 2$ cm wordt zo in de kooi geplaatst, dat de vogels, zonder geheel in de val te hoeven gaan, het water net met de snavel kunnen raken. Plaatsen wij het bakje verder van de ingang af, dan aarzelen zij vaak om naar binnen te gaan. Nu gaan zij vlot naar binnen om gemakkelijker te kunnen drinken of, wat ook wel voorkomt, om te gaan baden.

Het bakje met water op zich zelf werkt echter niet lokkend.

Het water moet bewegen en dit bereiken wij door water te laten indruppelen van uit een ongeveer $1\frac{1}{2}$ m hoger gehangen conservenblikje. Door een gaatje in de bodem van het blikje wordt een stukje katoen gedaan. Door dit min of meer

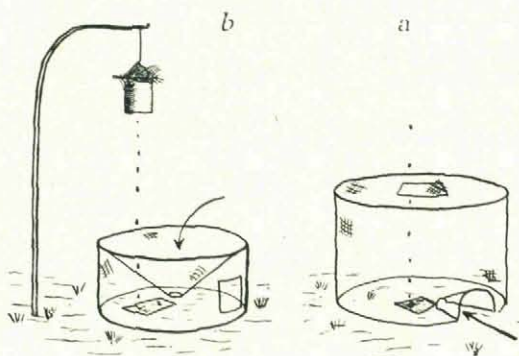

Fig. 2. a. Cilindervormige kooi met enkele grondfuik. b. Trechterval.

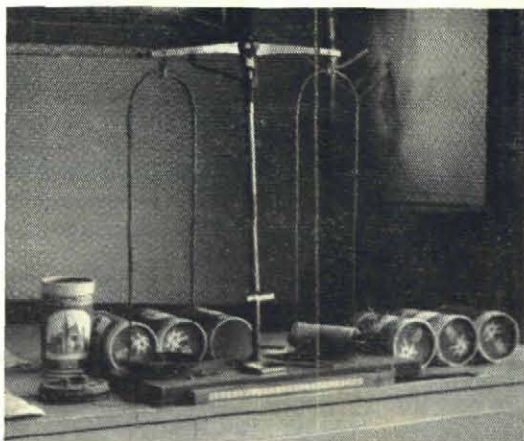

Fig. 3. *De gevangen vogels worden in kartonnen bussen meegenomen naar de vinkershut. Daar worden zij gedetermineerd, gemeten en gewogen en na het ringen weer losgelaten.*

strak door het gaatje te trekken is de druppelsnelheid regelbaar. Het beste bevalt ons 2 à 3 druppels per seconde. Bij te langzaam druppelen schrikken de vogels soms juist als zij de val willen binnengaan. Bij sneller druppelen loopt het water met een straaltje in het bakje en dan is het blikje te gauw leeg. De blikjes worden bij iedere controle (om $\frac{1}{2}$ à $1\frac{1}{2}$ uur) met een gieter weer bijgevuld. De bovenkant van de blikjes bedekken wij tegenwoordig met een groot blad of een dennetakje. Het bleek ons, dat sommige vogels, vooral de roodstaartjes, de plaats waar de druppels vandaan komen opspoorden en dan uit de blikjes gingen drinken.

Het opstellen luistert nogal nauwkeurig. Eigenlijk geen wonder als men weet dat de wetenschappelijke tuin omgeven is door een sloot en dat er zich drie vijvers in bevinden met vele geschikte drinkplaatsen. Maar het druppelende water lokt heel sterk, enkele malen vingen wij een vogel twee soms drie maal op een dag. De methode

heeft alleen succes bij droog weer, als er geen regen of dauwdruppels op de bladeren liggen.

Vaak zitten er meer vogels tegelijk in een kooi, in een kleine trechterval zelfs eenmaal 7 dieren (5 Fitissen, 1 Tjiftjaf en 1 Nachtegaal). Zit er eenmaal een vogel in dan werkt deze weer sterk lokkend op soortgenoten. Wij hebben getracht hiervan gebruik te maken door telkens een exemplaar na registratie in de val terug te plaatsen. Maar dit bleek geen succes. De vogel is dan teveel verontrust en verjaagt eerder dan hij aanlokt. Het lang aanhouden van een lokvogel lijkt ons voor de tere insekteneters ook niet aanbevelenswaardig.

Met de trechtervallen (fig. 2a) vangen wij vooral Fitis, Tjiftjaf, Gekraagde roodstaart, Bonte en Grauwe vliegenvanger, ook wel een enkele Groenling, Winterkoning, Roodborst, Nachtegaal en verder mezen (Kool-, Pimpel-, Kuif- en Staartmees, Zwarte mees en Glanskop).

Bij de vallen met de ingang op grondhoogte is de vangst van Fitis en Tjiftjaf iets lager dan met de trechtervallen, voor de andere soorten blijft de vangst ongeveer gelijk. Het ronde type bevalt ons het beste, het is ook gemakkelijker op te stellen. Beide valtypen hebben het voordeel dat zij in de wintermaanden, geaasd met brood, gebruikt kunnen worden voor het vangen van mezen, Roodborst, Heggemus, Merel en lijsters, en met iets verwijde opening (door het gaas van de fuik iets uit te buigen) van Waterhoen en Vlaamse gaai.

Als wij niet vangen, zetten wij de uithaalpoort open, zodat vogels die de val binnengaan gemakkelijk weer naar buiten kunnen.

Het gevangen worden schijnt weinig indruk op de vogels te maken. Regelmatig

vingen wij reeds eerder geringde dieren terug. Enkele kregen wij twee soms drie maal op een dag in een kooi. Merkwaardig, maar toch heel begrijpelijk, is het dan te constateren dat een Fitis, die in de ochtend 8,9 gram is, in de middag 9,25 gram blijkt te wegen. Het verschil tussen de individuen onderling is veel groter en schommelt tussen 7,60 en 10,55 gram. Onze gegevens zijn echter nog te weinig talrijk om hier verder op in te gaan.

Waarschijnlijk is er vanaf het begin van de vangtijd al enige trek van Fitis en iets later ook van Tjiftjaf. Niet alleen wisselt het aantal vogels van dag tot dag sterk, ook terugvangsten van vogels, die langer dan een paar dagen tevoren geringd zijn, hebben wij nog niet. Dit in tegenstelling met mezen, die soms langer dan een jaar regelmatig steeds weer gevangen worden. Palingfuisen, zoals Koridon (1956 en 1958) gebruikt bij de vangst van riet-

zangers, karekieten en Baardmannetjes, blijken in een tuin met bloeiende planten, vooral naast of boven Perzische bereklauwen opgesteld, goede vangapparaten voor Fitis en Tjiftjaf te zijn. Wij vingen er ook Pimpelmees, Grasmus, Braamsluiper en Winterkoning in.

De vangst van Tjiftjaf ten opzichte van Fitis is met de fuiken hoger dan met de druppelkooien, deze vangen relatief nog meer Fitis. Bij de Japanse nylonnetten ligt de vangst van Tuinfluiter en Zwartkop weer hoger dan met de andere methoden. De nylonnetten vangen echter minder goed roodstaartjes, vliegenvangers, Fitis en Tjiftjaf. Van de laatsten ontsnapten zeker 80 % van de tegen het net vliegende vogels.

Iedere methode heeft zo zijn voordelen. Zij vullen elkaar aan als het gaat om het vangen van zoveel mogelijk soorten en exemplaren.

Litteratuur:

- Koridon, J. A. F., 1956: Het Zwarte Meer, vogelringseizoen 1956. De Levende Natuur 59, p. 88—94.
 Koridon, J. A. F., 1958: Report on Bird Trapping in the Zwarte Meerreserve for 1955—1957. Limosa 31 (1) p. 1—16.
 Lockley & Russell, 1953: Bird-Ringing. Londen.
 De Wilde, J. J. F. E. en J. W. Woldendorp, 1958: Vogelvangst met nylonnetten. De Levende Natuur 61, p. 67—69.

VRAGEN EN KORTE MEDEDELINGEN

Rectificatie. In het artikel van C. den Hartog: „Nieuwe gegevens over de kwelderroodwieren van Terschelling” zijn de onderschriften der beide afbeeldingen helaas verwisseld. Onder figuur 1 hoort te staan: „De Zeebiesassociatie aan de Dellewal. Vindplaats van *Catenella repens*”, onder figuur 2: „Plukken van *Catenella repens* aan de stengelvoet van Zeebies. Op de bodem *Vaucheria spec.* en *Fucus vesiculosus*. Links enige jonge zeekraalplantjes”.
 RED.

Ibis in Zeeuws-Vlaanderen. In Zeeuws-Vlaanderen heeft zich sedert eind juli weken achtereen een Ibis (*Plegadis falcinellus*) opgehouden. De vogel was

zeer plaatsvast, had slechts enkele honderden vierkante meters nodig voor levensonderhoud: een paar hoeken van weilanden, een sloot en een poeltje. Ik kon de vogel (op 23 augustus 1958) zonder beschutting tot op 8 à 10 meter benaderen.

Biezellinge.

B. J. J. R. WALRECHT.

Grauwe gans. Op 29 september van dit jaar zag ik een troepje van zeven Grauwe ganzen in de nieuwe polder Oostelijk-Flevoland. De vogels waren vanaf de Knardijk ongeveer 1 km voorbij de ophaalbrug met de kijker goed waar te nemen.
 Zeist.
 A. M. BROUWER.